

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Юридичний факультет
Кафедра приватного права та соціального забезпечення

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Право соціального забезпечення:
європейські стандарти та законодавство України
(обов'язковий)

Реалізується в межах освітньої програми: «Соціальне забезпечення»
(назва)
за спеціальністю: І10 Соціальна робота та консультування
(шифр, назва)

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

Суми – 2026

Розробник: Катерина ГОРБАЧОВА, к.ю.н., доцент., доцент кафедри
приватного права та соціального забезпечення
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри <u>приватного права</u> <u>та</u> <u>соціального</u> <u>забезпечення</u> (назва кафедри)	протокол від 29.05.2026 № 18	
	Завідувач кафедри (підпис)	Вікторія СТРЕЛЬНИК (прізвище, ініціали)

Погоджено:

Гарант освітньої програми Наталія ВОЛЧЕНКО
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується ОП Марина КУЗНЕЦОВА
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана:

Мендєлю В.В.
(ПІБ)

Кравченко Т.О.
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Н. Баран (підпис) Наталія Баран (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 17.06 2026 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Право соціального забезпечення: європейські стандарти та законодавство України			
2.	Факультет/кафедра	Юридичний факультет/ Кафедра приватного права та соціального забезпечення			
3.	Статус ОК	Обов'язковий			
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	Освітньо-професійна програма «Соціальне забезпечення» за спеціальністю ІІО Соціальна робота та консультування			
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)				
6.	Рівень НРК	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень			
7.	Семестр та тривалість вивчення	Весняний семестр (4 семестр)			
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів			
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл - 150 годин	Контактна робота(заняття)			Самостійна робота
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні	
		Денна форма навчання			
		44	30	-	76
		Заочна форма навчання			
10.	Мова навчання	Українська			
11.	Викладачі	Горбачова Катерина Миколаївна, доцент, доцент кафедри приватного права та соціального забезпечення.			
1.1	Контактна інформація	Ел. адреса: k.horbachova@ snau.edu.ua Години консультацій – кожного понеділка о 12.15, кабінет 109 г			
12.	Загальний опис освітнього компонента	Освітній компонент «Право соціального забезпечення: європейські стандарти та законодавство України» спрямований на формування у студентів належної правової культури, закладення стійких психологічних стереотипів щодо безумовного дотримання вимог законодавства, захисту законних прав та інтересів учасників. Завданням вивчення (на основі всіх доступних форм і засобів навчання) є: - забезпечити повноцінне оволодіння студентами основних теоретичних положень з усіх правових навичок у соціальному праві та нормативно-правовою базою; - сформувати розуміння і вміння орієнтуватися у законодавчій базі; - навчити студентів професійно, грамотно і адекватно застосовувати чинне законодавство, що регулює суспільні соціальні відносини; - сформувати у них необхідні організаційні та вольові навички щодо впливу засобами правового характеру на регулювання зазначених відносин.			
13.	Мета освітнього компонента	Мета освітнього компонента: надати студентам знання у сфері права соціального забезпечення, орієнтуватись в базі кола суспільних відносин, що регулюються соціальним правом; суб'єктів цих відносин; знати нормативно-правову базу забезпечення таких відносин, а також підстави			

		виникнення та динаміку соціальних правовідносин, їх форму, зміст; порядок організації роботи в громадах; апарат регулювання праці в соціальних громадах.
14.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	Освітній компонент базується на вивченні таких дисциплін як: Трудове право та основи охорони праці, Ринок праці та зайнятість населення, Вступ до спеціальності та основи наукових досліджень. Освітній компонент є основою для: Методи нарахування соціальних виплат
15.	Політика академічної доброчесності	Політика академічної доброчесності під час викладання курсу послуговується принципам, визначеним Законом України «Про освіту», Кодексу академічної доброчесності Сумського НАУ, іншим локальним актам (повний перелік нормативних документів розміщений на сайті університету https://snau.edu.ua/viddil-zabezpechennya-yakosti-osviti/zabezpechennya-yakosti-osviti/akademichna-dobrochesnist/). Оволодіння здобувачами знань з курсу має відбуватись із дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права; містити посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; містити достовірну інформацію про результати власної наукової діяльності, використані методики досліджень. Недопустимим під час навчання (згідно ст. ч. 4 ст. 42 Закону України «Про вищу освіту»), є використання здобувачами: <i>академічного плагіату</i> - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства; <i>самоплагіату</i> - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів; <i>фабрикації</i> - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях; <i>фальсифікації</i> - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень; <i>списування</i> - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання; <i>обману</i> - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування; <i>хабарництва</i> - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі; <i>вплив у будь-якій формі</i> (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

		За порушення академічної доброчесності здобувачі можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності, як: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження освітнього курсу; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання.
16.	Посилання на курс у Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=5784
17.	Ключові слова	Соціальне забезпечення, принципи соціального забезпечення, соціальний захист, соціальна держава, соціальні права, соціальні ризики, соціальна вразливість, соціальне страхування, соціальна допомога, соціальні послуги, соціальні пільги, міжнародні стандарти.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП) ¹											Як оцінюється РНД
	Р Н 2	Р Н 4	Р Н 5	Р Н 7	Р Н 8	Р Н 9	Р Н 10	Р Н 13	Р Н 15	Р Н 16	Р Н 18	
ДРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин; аналізувати правові проблеми та вирішувати практичні завдання у галузі соціального права.	x		x			x			x			Практичні заняття за всіма темами курсу
ДРН 2. Формувати правові позиції та здійснювати дії в відповідності з законодавством України; проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерелах.	x	x			x			x				Практичні заняття за всіма темами курсу
ДРН 3. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу вивчення Європейських стандартів у порівнянні із законодавством України; давати висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;	x			x		x			x	x		Практичні заняття за всіма темами курсу
ДРН 4. Аналізувати сучасні тенденції організаційно-правових форм соціального забезпечення; проблеми права соціального забезпечення в умовах ринкової економіки					x		x				x	Практичні заняття за всіма темами курсу
ДРН 5. Розуміти відмежування та схожість європейських стандартів від українських в праві соціального				x	x			x			x	Практичні заняття за всіма темами

¹ Має відповідати Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми, зазначається для обов'язкових освітніх компонентів ОП I та II рівня, для усіх (обов'язкових та вибіркових ОК) ОП III

забезпечення												курсу
ДРН 6. Надавати обґрунтовані висновки щодо окремих відносин соціального забезпечення, та інших відносин пов'язаних із реалізацією особи права на соціальне забезпечення					x		x			x	x	Практичні заняття за всіма темами курсу
ДРН 7. Тлумачити чинне законодавство, яке передбачає правове регулювання окремих видів соціального забезпечення та соціальний захист окремих категорій громадян; застосовувати чинне законодавство			x		x		x				x	Практичні заняття за всіма темами курсу

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу				Рекомендована література ²
	Аудиторна робота			Самостійна робота	
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		
Тема 1. Соціальне забезпечення в системі цінностей ЄС та України 1. Місце права соціального забезпечення в системі права: сучасні виклики. 2. Соціальна держава: конституційні засади в Україні та країнах ЄС. 3. Соціальна політика України в контексті членства в Європейському Союзі. 1. Вплив глобалізації на трансформацію систем соціального захисту.	4	-		4	1-5, 27, 28, 29, 31, 35, 40
Тема 2. Джерела права соціального забезпечення: національний та міжнародний виміри 1. Система законодавства України про соціальне забезпечення. 2. Міжнародні стандарти: акти ООН та МОП (Міжнародної організації праці). 3. Європейська соціальна хартія (переглянута) як фундамент соціальних прав. 4. Значення практики ЄСПЛ для захисту соціальних прав в Україні.	2	2		3	1-5, 6-26
Тема 3. Єдиний соціальний стандарт та прожитковий мінімум 1. Поняття та види державних	2	-		4	1-5, 6-26, 41

² Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

соціальних стандартів і нормативів. 2. Прожитковий мінімум в Україні: методологія формування та правове значення. 3. Досвід країн ЄС у визначенні мінімальних споживчих бюджетів. 4. Проблеми відповідності українського прожиткового мінімуму європейським стандартам.					
Тема 4. Правосуб'єктність у сфері соціального забезпечення 1. Фізичні особи як суб'єкти права соціального забезпечення. 2. Органи, що здійснюють соціальний захист (Пенсійний фонд, органи соціального захисту населення). 3. Правовий статус іноземців та осіб без громадянства у сфері соціального захисту. 2. Особливості соціального статусу внутрішньо переміщених осіб (ВПО).	2	2		3	1-5, 6-26, 33, 43
Тема 5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування 1. Принципи соціального страхування в Україні та країнах ЄС. 2. Види соціального страхування та їх характеристика. 3. Правовий статус фондів соціального страхування. 4. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ).	2	2		3	1-5, 6-26
Тема 6. Фінансування соціальної сфери та державна соціальна допомога 1. Бюджетне фінансування програм соціального захисту. 2. Поняття та види державної соціальної допомоги. 3. Принцип адресності та перевірка доходів (means-testing) у практиці ЄС. 4. Професійні та приватні системи соціального забезпечення.	2	2		3	1-5, 6-26
Тема 7. Загальні засади пенсійної системи України 1. Структура пенсійної системи: солідарна, накопичувальна та недержавна системи. 2. Поняття страхового стажу та правила його обчислення. 3. Пенсійна реформа в Україні: оцінка відповідності європейським	2	2		4	1-5, 6-26

стандартам. 1. Оцифрування пенсійних послуг: електронна трудова книжка та автоматичне призначення пенсій.					
Тема 8. Пенсії за віком 1. Умови призначення пенсій за віком в Україні та країнах ЄС. 2. Порядок розрахунку розміру пенсії за віком. 3. Особливості виходу на пенсію за наявності пільгового стажу. 4. Гнучкий пенсійний вік: досвід європейських країн.	2	2		4	1-5, 6-26
Тема 9. Пенсії по інвалідності та у зв'язку з втратою годувальника 1. Правовий статус осіб з інвалідністю та порядок встановлення груп інвалідності. 2. Умови призначення та розміри пенсій по інвалідності. 3. Соціальний захист членів сімей, які втратили годувальника. 4. Міжнародні стандарти реабілітації та абілітації осіб з інвалідністю.	2	2		4	1-5, 6-26
Тема 10. Допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю 1. Підстави та порядок надання допомоги по тимчасовій непрацездатності. 2. Лікарняні листи: правовий режим електронних медичних висновків. 3. Відповідальність роботодавця та держави за виплату допомоги. 4. Європейський досвід страхування на випадок хвороби.	2	-		4	1-5, 6-26
Тема 11. Соціальний захист сімей з дітьми 1. Види державної допомоги сім'ям з дітьми в Україні. 2. Допомога у зв'язку з вагітністю та пологами: правові гарантії. 3. Соціальні виплати при народженні та усиновленні дитини. 4. Директиви ЄС щодо балансу між роботою та приватним життям (Work-life balance).	2	2		4	1-5, 6-26, 30,34, 39
Тема 12. Правове регулювання допомоги по безробіттю 1. Поняття статусу безробітного та порядок його набуття. 2. Види та розміри допомоги по	2	2		4	1-5, 6-26, 34, 37

безробіттю в умовах воєнного стану. 3. Активні заходи сприяння зайнятості (ваучери на навчання, гранти). 4. Стандарти МОП щодо забезпечення зайнятості та захисту від безробіття.					
Тема 13. Соціальний захист військовослужбовців та членів їхніх сімей 1. Система соціальних пільг та гарантій для учасників бойових дій (УБД). 2. Пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби. 3. Державна підтримка сімей загиблих (померлих) захисників України. 4. Реабілітація ветеранів: досвід країн НАТО та ЄС.	4	2		4	1-5, 6-26, 30, 36, 38
Тема 14. Соціальний захист постраждалих від Чорнобильської катастрофи 1. Категорії осіб, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС. 2. Особливості пенсійного забезпечення та надання пільг "чорнобильцям". 3. Аналіз судової практики щодо перерахунку чорнобильських виплат. 4. Екологізація соціального права: захист прав громадян у зонах екологічного лиха.	2	-		4	1-5, 6-26,
Тема 15. Соціальні пільги: правова природа та види 1. Поняття соціальних пільг та їх співвідношення з соціальною допомогою. 2. Категорії осіб, які мають право на пільги в Україні. 3. Монетизація пільг: механізм впровадження та результати. 4. Житлові субсидії як інструмент соціального захисту в енергетичній сфері.	2	2		4	1-5, 6-26, 30, 38
Тема 16. Правове регулювання надання соціальних послуг 1. Система соціальних послуг в Україні: суб'єкти та отримувачі. 2. Державний стандарт соціальних послуг. 3. Розвиток ринку соціальних послуг та залучення недержавного	2	-		4	1-5, 6-26,

сектору. 4. Європейська модель "соціального замовлення".					
Тема 17. Цифровізація соціальної сфери: e-Social protection 1. Єдина інформаційна система соціальної сфери (ЄІССС). 2. Платформа "Допомога поруч" та сервіси у застосунку "Дія". 3. Захист персональних даних при наданні соціальної допомоги онлайн. 4. Цифрова безбар'єрність для людей похилого віку та осіб з інвалідністю.	2	2		4	1-5, 6-26, 42
Тема 18. Захист прав суб'єктів соціального забезпечення 1. Адміністративний порядок оскарження рішень органів соціального захисту. 2. Судовий захист соціальних прав: специфіка розгляду справ. 3. Роль Уповноваженого ВРУ з прав людини у сфері соціального захисту. 4. Виконання рішень судів у соціальних спорах: проблеми та шляхи вирішення.	2	2		4	1-5, 6-26, 32
Тема 19. Недискримінація та гендерна рівність у соціальному забезпеченні 1. Принцип недискримінації в трудовому та соціальному праві. 2. Подолання гендерного розриву в пенсійному забезпеченні. 3. Захист прав вразливих груп населення (ромська спільнота, особи без постійного місця проживання). 4. Антидискримінаційне законодавство ЄС: імплементація в Україні.	2	2		4	1-5, 6-26,
Тема 20. Тенденції розвитку права соціального забезпечення 1. Вплив "зеленого" переходу на соціальні гарантії (справедлива трансформація). 2. Запровадження безумовного базового доходу: дискусії в ЄС. 3. Кодифікація законодавства про соціальне забезпечення (Соціальний кодекс). 4. Майбутнє соціальної держави в постіндустріальному суспільстві.	2	2		4	1-5, 6-26,
Всього в осінньому семестрі	44/-	30/-		76/-	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Та класифікація державних	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин
ДРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки задалегідь невідомих умов та обставин; аналізувати правові проблеми та вирішувати практичні завдання у галузі соціального права.	- проведення лекційних та практичних занять з використання мультимедійних технологій.	11	- додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до захисту практичних робіт.	11
ДРН 2. Формувати правові позиції та здійснювати дії відповідності з законодавством України; проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.	- проведення лекційних та практичних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем; - робота в групах, обговорення на заняттях дискусійних питань, виконання індивідуальних завдань.	11	- аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань; - додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до захисту практичних робіт; - проходження тренувального тестування за кожною з тем.	11
ДРН 3. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу вивчення Європейських стандартів у порівнянні із законодавством України; давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;	- проведення лекційних та практичних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем; - робота в групах, обговорення на заняттях дискусійних питань, виконання індивідуальних завдань.	11	- Додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до захисту практичних робіт; - проходження тренувального тестування за кожною з тем; аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до роботи	11
ДРН 4. Аналізувати сучасні тенденції організаційно-правових форм соціального забезпечення; проблеми права соціального забезпечення в умовах ринкової економіки	- проведення лекційних та практичних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем; - робота в групах, обговорення на заняттях дискусійних питань, виконання індивідуальних завдань.	11	- Додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до захисту практичних робіт; - проходження тренувального тестування за кожною з тем; аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та	11

			написання ґрунтовних висновків до роботи	
ДРН 5. Розуміти відмежування та схожість європейських стандартів українських в праві соціального забезпечення	проведення лекційних та практичних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем; - робота в групах, обговорення на заняттях дискусійних питань, виконання індивідуальних завдань.	10	- Додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до захисту практичних робіт; - проходження тренувального тестування за кожною з тем; аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до роботи	11
ДРН 6. Надавати обґрунтовані висновки щодо окремих відносин соціального забезпечення, та інших відносин пов'язаних із реалізацією особи права на соціальне забезпечення	проведення лекційних та практичних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем; - робота в групах, обговорення на заняттях дискусійних питань, виконання індивідуальних завдань.	10	- Додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до захисту практичних робіт; - проходження тренувального тестування за кожною з тем; аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до роботи	11
ДРН 7. Тлумачити чинне законодавство, яке передбачає правове регулювання окремих видів соціального забезпечення та соціальний захист окремих категорій громадян; застосовувати чинне законодавство	проведення лекційних та практичних занять з мультимедійними презентаціями до кожної з тем; - робота в групах, обговорення на заняттях дискусійних питань, виконання індивідуальних завдань.	10	- Додаткове опрацювання лекційного матеріалу; - підготовка до захисту практичних робіт; - проходження тренувального тестування за кожною з тем; аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та написання ґрунтовних висновків до роботи	10
Всього годин		74		76

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1	Модуль 1 (теми 1-9)	35 балів/35%	До 7 тижня
1.1	Письмові контрольні роботи	10 балів /10%	щотижня
1.2	Тестування	10 балів /10%	щотижня
1.3	Робота з практикумом	15 балів/15%	щотижня
2	Модуль 2 (теми 10-20)	35 балів/35%	До 15 тижня
3.1	Письмові контрольні роботи	10 балів /10%	щотижня
3.2	Тестування	10 балів /10%	щотижня
3.3	Підготовка та захист ситуативних завдань	15 балів/10%	13-14 тиждень

5	Іспит – теоретичні та тестові питання	30 балів/30%	За розкладом
---	---------------------------------------	--------------	--------------

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Модуль 1	<10 балів	10-20	20-30 балів	35 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Модуль 2	<10 балів	10-20	20-30 балів	35 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми
Іспит – теоретичні та тестові питання	0-5 балів	5-15 балів	15-27 балів	27-30 балів
	Студент недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, завдання не виконано	Студент недостатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, завдання виконано з помилками	Студент достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, завдання виконано	Студент гарно орієнтується в теоретичному матеріалі, завдання виконано

¹ Зазначити компонент сумативного оцінювання

² Зазначити розподіл балів та критерії, що зумовлюють рівень оцінки

5.1.Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
	Виконання завдань з практикуму	На кожне семінарське заняття
	Усний зворотний зв'язок від викладача під час роботи над практичними роботами протягом занять	Протягом всього семестру
	Проходження тестування та модульного контролю зі зворотнім зв'язком з викладачем	Відповідно до графіку навчального процесу
	Усний зворотний зв'язок від викладача під час написання тез та підготовки мультимедійної презентації та виступу-інформування	До 15 тижня

Шкала оцінювання, що діє в Сумському національному аграрному університеті

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74	задовільно	
60-68		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основна література

- Соціальний захист учасників бойових дій та членів їх сімей: довідник з одержання державних послуг / за заг. ред. М. С. Долинської. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 152 с.
- Соціальне забезпечення в Україні : навч. посібник / [В. П. Мельник, З. Е. Скринник, І. В. Жеребило та ін.] ; за наук. ред. В. П. Мельника, З. Е. Скринник. Вид. друге, доп. І перероб. Електронне видання. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2024. 612 с. <file:///D:/%D0%9C%D0%BE%D0%B8%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%8B/-2.indd-22-07-2024.pdf>
- Право соціального захисту: навч. посіб. для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти галузі знань 08 – Право, спец. 081 – Право/ Г. І. Чанишева, І. В. Лагутіна, К. В. Бориченко [та ін.]; за заг. ред. Г. І. Чанишевої ; НУ «Одес. юрид. академія». Одеса: Фенікс, 2024. 202 с.
- Бутинська Р. Проблеми трудового права та соціального захисту: навчальний посібник: вид-во Растр-7, 2023. 288 с.
- Право соціального забезпечення: навчальний посібник / Г.І. Чанишева, І.В. Лагутіна, К.В. Бориченко, В.С. Тарасенко, Є.В. Краснов, О.С. Щукін, А.О. Гудзь, О.В. Корнілова; за заг. ред. Г.І. Чанишевої. Одеса, 2022. 266 с.

Нормативно-правові акти

- Конституція України від 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 30, ст. 141.
- Загальна декларація прав людини (00Н, 1948). Права людини. Міжнародні договори України. Декларації, документи: Збірник. К., 1992.
- Конвенція МОП № 102 "Про мінімальні норми соціального забезпечення". Міжнародне законодавство про охорону праці і Конвенції та рекомендації МОП. К.: Основа, 1997. Т. 3. С.249.
- Конвенція МОП № 128 "Про допомоги по інвалідності, по старості і у випадку втрати годувальника". Міжнародне законодавство про охорону праці і Конвенції та рекомендації МОП. К.: Основа, 1997. Т. 3. С. 249.
- Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 14.01.1998 № 16/98-ВР (у ред. від 15.11.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-вр>
- Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10.2000 № 2017-III (у ред. від 26.06.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14>
- Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 № 2811-XII (у ред.

від 15.11.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2022-п>

13. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 01.06.2000 № 1768-III (у ред. від 01.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>

14. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Закон України від 16.11.2000 № 2109-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14>

15. Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та особам з інвалідністю: Закон України від 18.05.2004 № 1727-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1727-15>

16. Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб: Закон України від 09.04.1992 № 2262-XII (у ред. від 01.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12>

17. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05.11.1991 № 1788- XII (у ред. від 14.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>

18. Про проект Концепції соціального забезпечення населення України: Постанова Верховної Ради України від 21.12.1993 № 3758-XII. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 6. Ст. 31.

19. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII (у ред. від 01.01.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12>

20. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII (у ред. від 15.11.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>

21. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII (у ред. від 15.04.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12>

22. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 28.02.1991 № 796- XII (у ред. від 01.01.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-12>

23. Про схвалення Концепції реалізації державної політики щодо соціального захисту населення та захисту прав дітей: Розпорядження КМУ від 26.08.2020 № 1057-р. Урядовий кур'єр. 2020. № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-2020-р>

24. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 р.: Розпорядження КМУ від 14.04.2021 № 366-р. Офіційний вісник України. 2021. № 36. Ст. 2154

25. Про схвалення Стратегії формування системи повернення з військової служби до цивільного життя на період до 2033 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках: 451 Розпорядження КМУ від 31.12.2024 № 1350-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1350-2024-р>

26. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 № 2947- III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>

Додаткова література

27. Белоусов В. Д. Зміст системи соціального захисту України. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція. 2023. № 66. С. 88-91. DOI: <https://doi.org/10.32782/2307-1745.2023.66.19>

28. Белоусов В.Д. Зміст правового механізму забезпечення соціальної безпеки держави. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 86. Ч. 5. С. 423-428. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.5.62>

29. Горбачова К.М. Держава як соціально-політична ідея. *Український політико-правовий дискурс*. 2026. Вип. 21. DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19415455>

30. Горбачова К.М., Кузнецова М.Ю., Гресь Н.М. Актуальні проблемні питання реалізації права на пільги як одного зі способів соціального захисту ветеранів війни в Україні. Юридичний електронний журнал №7, 220-224, (2024). DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-7/52> http://lsej.org.ua/7_2024/54.pdf

31. Горбачова К.М. Держава як механізм забезпечення прав та свобод людини і громадянина. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2025, Серія Право. Випуск 92: Частина 1. 59-64. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.92.1.7>

32. Горбачова К.М., Моляр М.О. Інструменти адміністративно-правового захисту права незахищених верств населення, що виникли в період соціально-економічної кризи. Юридичний науковий електронний журнал №10, 179-182, (2025). DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-10/39> http://lsej.org.ua/10_2025/41.pdf
33. Ключко А.М., Горбачова К.М., Котко С.А. Особливості соціального статусу внутрішньо-переміщених осіб під час воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал №10, 150-153, (2025). DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-10/32> http://lsej.org.ua/10_2025/34.pdf
34. Горбачова К.М., Озеров І.І. Особливості правового регулювання соціальної допомоги постраждалим в період воєнного стану. Юридичний науковий електронний журнал №9, 87-89, (2025). http://lsej.org.ua/9_2025/19.pdf DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-9/17>
35. Горбачова К.М. Державна політика з питань соціального захисту деяких категорій населення. Юридичний науковий електронний журнал № 6, 115-119, (2025) DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-6/23> http://lsej.org.ua/6_2025/25.pdf
36. Роговенко О.В., Кузнецова М.Ю., Горбачова К.М. Правове регулювання соціального захисту членів сімей військовослужбовців Збройних Сил України у контексті реалізації Конституційного права на житло. Юридичний електронний журнал №8, 174-178, (2024). DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-8/38> http://www.lsej.org.ua/8_2024/40.pdf
37. Кравченко І.О, Горбачова К. М. Соціальна спрямованість принципу свободи праці в сучасних умовах розвитку держави та суспільства. №2 (2023): Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 97-100.
38. Кузнецова М.Ю., Горбачова К.М., Гресь Н.М. Актуальні проблемні питання реалізації права на пільги як одного зі способів соціального захисту ветеранів війни в Україні. Юридичний електронний журнал №7. 2024. С. 220-224. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-7/52>
39. Сімакова С.І., Малишко І.В. Міжнародно-правове регулювання соціального захисту безпритульних та бездоглядних дітей в умовах війни. Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Право. 2023. Вип. 76. Ч. 1. С. 60-66. doi:10.24144/2307-3322.2022.76.1.9
40. Старинський М.В., Горбачова К.М. Незахищеність людини: філософія, соціологія, право: монографія. Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2026. 284 с.
41. Хортюк Н.В. Правове регулювання соціальних гарантій військовослужбовців за трудовим законодавством України: дис.... д-ра філос.: 081. Харків, 2024. 200 с.
42. Яремчук С.С., Гнатчук О.С., Шестакова К.Ю. Еволюція систем соціального захисту: від концепцій до сучасної практики. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія: Економічна. Юридична.* 2023. Вип. 38. С. 206-214. doi:10.5281/zenodo.8318761
43. Horbachova, K., Ksendzuk, V., Voitsitska, K., Kovalchuk, I., Tykhoniuk, O. (2025). Challenges of Legal Status of War Refugees and Internal Migrants: the Case of Ukraine. *Revista de Cercetare si Interventie Sociala*, 90, 63-78, DOI: 10.33788/rcis.90.4 3

Методичне забезпечення курсу:

Право соціального забезпечення: європейські стандарти та законодавство України: конспект лекцій / укл.: К.М. Горбачова. Суми, 2026. 76 с.

Право соціального забезпечення: європейські стандарти та законодавство України: методичні рекомендації для практичних занять / укл.: К.М. Горбачова. Суми, 2026. 38 с.

Право соціального забезпечення: європейські стандарти та законодавство України: методичні рекомендації щодо самостійної роботи / укл.: К.М. Горбачова. Суми, 2026. 40 с.